

Podrobná špecifikácia plnenia

Predmetom zmluvy je vypracovanie 6 programov starostlivosti o:

Chránenú krajinnú oblasť Horná Orava,
Chránenú krajinnú oblasť Štiavnické vrchy,
Národný park Slovenský kras a jeho ochranné pásmo,
Chránenú krajinnú oblasť Strážovské vrchy,
Chránený areál Galmus,
Prírodná rezervácia Drienčanský kras

v zmysle prílohy č. 18 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, so zohľadnením požiadaviek a predmetov ochrany území európskeho významu, ktoré sa nachádzajú v rámci týchto území.

Spracovateľ vypracuje dokumenty v úzkej súčinnosti so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky s využitím všetkých dostupných údajov a podkladov, vrátane existujúcich spracovaných programov starostlivosti o chránené vtáčie územie v prípade, že takéto územie sa prekrýva s predmetným chráneným územím, ako aj vrátane tzv. „Ďalšej dokumentácie“, v prípade, že bola pre dané územia vypracovaná a schválená za účelom realizácie projektov v rámci OPKŽP (schválená „ďalšia dokumentácia“ je zverejnená na webstránke: <http://www.sopsr.sk/web/?cl=222>). Predmetom zákazky je zároveň zber dát z predmetného územia, ktorý pozostáva z mapovania biotopov (lesných aj nelesných), prieskumu ohrozených a chránených druhov rastlín a prieskumu vybraných skupín živočíchov, spracovanie údajov z mapovania biotopov, rastlín a prieskumu vybraných skupín živočíchov do databáz (KIMS) a zakreslenie výskytových údajov z terénu do prostredia GIS (vytvorenie vrstiev .shp). Podrobný opis jednotlivých predmetov mapovania je uvedený pri každom území osobitne.

Pri spracovaní dokumentov spracovateľ rešpektuje vlastnícke vzťahy, analýzu vlastníckych vzťahov v územiach dodá obstarávateľ.

Programy starostlivosti nebudú odovzdávané ako celok, ale po častiach, ktoré budú preberané a konzultované so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky. Jednotlivé odovzdávané a fakturované časti programov starostlivosti budú nasledovné:

1. Odovzdanie údajov z terénneho zberu dát (údaje naplnené do KIMS – Komplexný informačný monitorovací systém) po jednotlivých riešených skupinách.
2. Kapitola 1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE, vrátane spracovaných podkladov z mapovania a prieskumu vybraných skupín živočíchov a s tým súvisiaca mapová príloha 6.1 Mapa predmetov ochrany
3. Kapitola 2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY a s tým súvisiace mapové prílohy 6.2. Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov, 6.3 Mapa využitia územia, 6.4 Mapa ekologicko-funkčných priestorov a 6.5 Mapa zón.
4. Kapitola 3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE, kapitola 4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI, kompletná

kapitola 5. POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ a s tým súvisiaca mapová príloha 6.6 Mapy navrhovaných opatrení starostlivosti na jednotlivých parcelách alebo jednotkách priestorového rozdelenia (JPRL, LPIS)

Po oponentúre jednotlivých odovzdaných častí programu starostlivosti a vznesení pripomienok zo strany obstarávateľa, budú musieť byť spracovateľom opravené v plnom rozsahu.

Spracovateľ sa bude zúčastňovať spolu s pracovníkmi Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky aj prerokovávaní programu starostlivosti s vlastníkmi, správcami a nájomcami dotknutých pozemkov, ako aj inými relevantnými dotknutými subjektmi, nakoľko z prerokovávaní môže vzniknúť požiadavka na úpravu materiálu.

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Horná Orava – celková výmera 58 738 ha

Prehľad území európskeho významu, pre ktoré sa vypracuje program starostlivosti vypracovaním programu starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť		
Kód územia	Názov územia európskeho významu	Výmera (v ha)
SKUEV0057	Rašeliniská Oravskej kotliny	839,62
SKUEV0185	Pramene Hruštinky	217,24
SKUEV0187	Rašeliniská Oravských Beskýd	130,94
SKUEV0188	Pilsko	701,08
SKUEV0189	Babia hora	504,32
SKUEV0190	Slaná voda	221,61
SKUEV0191	Rašeliniská Bielej Oravy	39,17
SKUEV0193	Zimník	37,73
SKUEV0222/SKUEV2222	Jelešňa	93,44
SKUEV0304/SKUEV2304	Oravská vodná nádrž	394,77
SKUEV0658	Ústie Bielej Oravy	45,36
SKUEV0659	Koleňová	77,56
SKUEV0660	Macangov Beskyd	16,1
SKUEV0661	Hruštínska hoľa	159,5
SKUEV0662	Vasíľovská hoľa	48,66
SKUEV0826	Lomnianska hoľa	109,81
SKUEV0828	Vahanov	119,81
SKUEV0963	Osadská	112,75
SKUEV0964	Lesnianska hoľa	122,85

Terénny zber dát **realizovaný spracovateľom** pozostáva z mapovania biotopov (lesných aj nelesných), prieskumu ohrozených a chránených druhov rastlín a prieskumu vybraných skupín živočíchov (netopiere, hlodavce, ryby, obojživelníky, chrobáky, motýle, vážky, mäkkýše a národne významné druhy vtákov, ktoré neboli predmetom spracovania programu starostlivosti o Chránené vtáčie územie Horná Orava).

Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy – celková výmera 77 630 ha

Prehľad území európskeho významu, pre ktoré sa vypracuje program starostlivosti vypracovaním programu starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť		
Kód územia	Názov územia európskeho významu	Výmera (v ha)
SKUEV0258	Tlstý vrch	1216,32
SKUEV0265	Suť	9041,332
SKUEV0259	Stará hora	2400,183
SKUEV0266	Skalka	9715,062
SKUEV0216	Sitno	935,557
SKUEV0264	Klokoč	2280,825
SKUEV0263	Hodrušská hornatina	10267,739
SKUEV0015	Dolná Bukovina	292,654
SKUEV0262	Čajkovské bralie	1620,992

Terénny zber dát **realizovaný spracovateľom** pozostáva z mapovania biotopov (lesných aj nelesných), prieskumu ohrozených a chránených druhov rastlín, vybraných skupín živočíchov (netopiere, hlodavce, obojživelníky, chrobáky, motýle).

Národný park Slovenský kras a jeho ochranné pásmo – celková výmera 46 352 ha

Prehľad území európskeho významu, pre ktoré sa vypracuje program starostlivosti vypracovaním programu starostlivosti o národný park		
Kód územia	Názov územia európskeho významu	Výmera (v ha)
SKUEV0284	Teplické stráne	352,18
SKUEV0340	Český závt	3,916
SKUEV0341	Dolný vrch	1527,467
SKUEV0343	Plešivské stráne	397,485
SKUEV0345	Kečovské škrapy	354,55
SKUEV0346	Pod Strážnym hrebeňom	178,398
SKUEV0347	Domické škrapy	111,575
SKUEV0348	Čierna Moldava	1894,776
SKUEV0353	Plešivská planina	2860,314
SKUEV0356	Horný vrch	6027,69
SKUEV0737	Palanta	758,626
SKUEV0920	Sokolía skala	11,75
SKUEV0922	Bubeník	170,27

Terénny zber dát **realizovaný spracovateľom** pozostáva z mapovania lesných biotopov, ostatných nelesných biotopov (skupiny Sk, Kr, Br, Vo podľa katalógu biotopov) a prieskumu vybraných skupín živočíchov (hlodavce, ryby, obojživelníky, chrobáky, motýle, rovnokrídlovce, mäkkýše a národne významné druhy vtákov, ktoré neboli predmetom spracovania PS o CHVÚ Slovenský Kras).

Obstarávateľ zabezpečuje mapovanie nelesných biotopov (skupiny Lk, Pi a Tr podľa katalógu biotopov), prieskumu ohrozených a chránených druhov rastlín a prieskumu vybranej skupiny živočíchov - netopiere. Obstarávateľ ďalej v rámci programu starostlivosti spracuje kompletne

kapitoly: 1. Základné údaje, 2. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia), pozitívne a negatívne faktory.

Chránená krajinná oblasť Strážovské vrchy – celková výmera 30 979 ha

Prehľad území európskeho významu, pre ktoré sa vypracuje program starostlivosti vypracovaním programu starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť		
Kód územia	Názov územia európskeho významu	Výmera (v ha)
SKUEV0256	Strážovské vrchy	29972,989
SKUEV1256	Strážovské vrchy	268,214

Terénny zber dát **realizovaný spracovateľom** pozostáva z mapovania biotopov (lesných aj nelesných), prieskumu ohrozených a chránených druhov rastlín a prieskumu vybraných skupín živočíchov (netopiere, chrobáky, motýle, mäkkýše).

Chránený areál Galmus – celková výmera 3200,11 ha

Prehľad území európskeho významu, pre ktoré sa vypracuje program starostlivosti vypracovaním programu starostlivosti o chránený areál		
Kód územia	Názov územia európskeho významu	Výmera (v ha)
SKUEV0287	Galmus	3200,11

Terénny zber dát **realizovaný spracovateľom** pozostáva z mapovania biotopov (lesných aj nelesných), prieskumu ohrozených a chránených druhov rastlín a prieskumu vybraných skupín živočíchov (netopiere, obojživelníky).

Prírodná rezervácia Drienčanský kras – celková výmera 2891,031 ha

Prehľad území európskeho významu, pre ktoré sa vypracuje program starostlivosti vypracovaním programu starostlivosti o prírodnú rezerváciu		
Kód územia	Názov územia európskeho významu	Výmera (v ha)
SKUEV0366	Drienčanský kras	1609,111
SKUEV2366	Drienčanský kras	1281,92

Terénny zber dát **realizovaný spracovateľom** pozostáva z mapovania biotopov (lesných aj nelesných), prieskumu vybraných skupín živočíchov (netopiere, hlodavce, ryby, obojživelníky, chrobáky, motýle, vážky, rovnokrídlovce, mäkkýše a národne významné druhy vtákov).

Terénny zber dát **realizovaný obstarávateľom** pozostáva z prieskumu ohrozených a chránených druhov rastlín.

Podrobná špecifikácia programov starostlivosti pre územia európskeho významu
(v zmysle prílohy č. 18 k vyhláške č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov)

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1 Číslo podľa štátneho zoznamu alebo kód územia

Uvedie sa kód vyhláseného chráneného územia, ak je pridelené a evidované v štátnom zozname. Ak číslo nebolo pridelené, uvedie sa táto skutočnosť.

1.2. Príslušnosť k európskej sústave chránených území a územiám medzinárodného významu

Uvedie sa príslušnosť k sústave Natura 2000, tzn. o ktoré územie alebo územia európskeho významu (ÚEV) sa jedná (v prípade programu starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť, kde je zahrnutých niekoľko ÚEV). Uvedie sa jeho kód a predpis, ktorým bolo územie európskeho významu zaradené do národného zoznamu.

1.3. Kategória a názov územia

Uvedie sa názov a kategória podľa § 17 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“), v ktorej boli alebo budú ÚEV vyhlásené za chránené.

Napr.:

Kategória: Národný park

Názov územia: Slovenský kras

1.4. Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia alebo medzinárodný doklad o zaradení lokality do sústavy území medzinárodného významu

Uvedie sa predpis o vyhlásení územia v platnom znení (jeho celý názov aj s uvedením schvaľovacieho orgánu, čísla predpisu a dátumu vydania). V prípade zmien v predpise sa uvedie ich chronológia. Zároveň sa uvedie aj predpis, ktorým bolo územie zaradené do národného zoznamu ÚEV a rozhodnutie Európskej komisie, ktorým bolo územie zaradené medzi ÚEV v danom biogeografickom regióne. Uvedie sa aj platný stupeň ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z.

V prípade, že územie ešte nie je vyhlásené v národnej kategórii chráneného územia, uvedie sa len predpis, ktorým bolo územie zaradené do národného zoznamu ÚEV a rozhodnutie Európskej komisie.

1.5. Celková výmera chráneného územia a jeho ochranného pásma

Uvádza sa celková výmera územia v hektároch, výmera jeho ochranného pásma, ak je vymedzené a výmera zón, ak sú v území vyčlenené. Výmery sú uvádzané v súlade s vyhlasovacím predpisom chráneného územia.

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

Základným podkladom pre spracovanie kapitoly je Atlas krajiny SR (2002). Ak sú dostupné aj iné, najmä podrobnejšie, podklady, je nutné ich použiť a uviesť v texte citáciu zdroja. Tieto časti sa spracujú čo najstručnejšie.

- Geografická poloha a vymedzenie územia: Uvedie sa lokalizácia územia (kraj, okresy, obce). Je potrebné doložiť do textu mapu (kópia základnej mapy v mierke 1:50 000, resp. vojenskej mapy 1:25 000).
- Geologické podmienky a formy reliéfu: Popíšu sa základné údaje, ako typ podložia, nadložných vrstiev lokality v regionálnom kontexte. Postačí, ak sa využijú poznatky z geologických prieskumov – Geologická mapa Slovenska a vysvetlivky k nej. Opíšu sa dominantné formy reliéfu. Potrebné je použiť štandardnú terminológiu.
- Klíma: Uvedie sa stručne celková charakteristika klímy regiónu, teplota (priemerné teploty v januári, júli, extrémne teploty), ročné zrážky, vlhkosť vzduchu, dĺžka obdobia so snehovou pokrývkou, bezmrazové obdobie, počet letných dní v roku. Na charakteristiku lokálnej klímy je možné použiť údaje z najbližšej meteorologickej stanice (staníc) SHMÚ.
- Hydrologické pomery: Charakterizuje sa povrchová voda a odtok z územia a ak je to relevantné podzemná voda, jej stav a dynamika.
- Pôdy: Charakterizujú sa hlavné typy a druhy pôd, pričom sa použije klasifikácia podľa Morfogenetického klasifikačného systému pôd Slovenska (VÚPOP, 2000).
- Flóra a fauna: Podrobnosť informácií je potrebné prispôsobiť charakteru územia a predmetu jeho ochrany (európsky a národne významným druhom a ich biotopom, ktoré sú predmetom ochrany). Uvedie sa charakteristika flóry a rastlinných spoločenstiev územia s dôrazom na charakteristiku a zaradenie biotopov, vrátane slovného popisu a charakteristika živočíchov v území.

1.6.2. Stručný popis predmetu ochrany

Stručne sa uvedú všetky predmety ochrany chráneného územia, t.j. biotopy a druhy európskeho a národného významu. V prípade rozsiahlych území, ako je národný park alebo chránená krajinná oblasť, kde je zahrnutých niekoľko ÚEV, na uvedú predmety ochrany aj jednotlivých ÚEV, tak ako ich eviduje Európska komisia (dostupné na stránke: <http://www.sopsr.sk/natura/>).

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Účelom tejto kapitoly je zhodnotiť stav jednotlivých predmetov ochrany územia, na ktorý nadväzujú ciele strategické ciele na dosiahnutie priaznivého stavu územia patriaceho do súvislej európskej sústavy chránených území. Podkladom na hodnotenie je strategický dokument Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v Slovenskej republike v EU programovom období 2014-2020 PAF . Údaje o hodnote lokality, biotopov a taxónov sú pre

každú lokalitu sústavy Natura 2000 spracované v podobe Štandardného dátového formulára (Standard Data Form - SDF). Z uvedeného strategického dokumentu je potrebné pre každé ÚEV vybrať časť tabuľky s hodnotením stavu jeho predmetov ochrany, osobitne biotopov a druhov a následne aj slovné tento stav zhodnotiť. Uvedené dokumenty sú dostupné na stránkach:

PAF: http://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/uzemna-ochrana-prirody/natura-2000/05_paf_priloha-2_3_jun_2015.pdf,

SDF: <http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/n2000>
<https://bd.eionet.europa.eu/article17/reports2012/>

Stav druhov a biotopov, na ochranu ktorých sa vyhlasuje ÚEV tvorí základnú a najdôležitejšiu časť hodnotenia územia.

Príklad:

Hodnotenie stavu biotopov európskeho významu (podľa SDF) – SKUEV0269 Ostrovné lúčky							
biotop	reprezenta - tívnosť na lokalite	relatívna rozloha na lokalite	zachova - nosť na lokalite	stav biotopu v území	stav biotopu v bioregiónu	cieľ ochrany	priorita
Ls1.1 (91E0*)	B	C	A	B	U2	Nutné udržanie stavu v území	Vysoká
Ls1.2 (91F0)	A	B	B	B	U2	Nutné udržanie stavu v území	Vysoká
Kr6 (40A0*)	A	C	A	B	U1	Nutné udržanie stavu v území	Stredná
Tr1.1 (6210*)	A	C	B	B	U1	Nutné udržanie stavu v území	Stredná
Vo2 (3150)	A	C	B	B	U1	Nutné udržanie stavu v území	Stredná

Hodnotenie druhov európskeho významu (podľa SDF) – SKUEV0269 Ostrovné lúčky							
druh	relatívna početnosť v území	zachovanosť populácie v území	stav izolovanosti populácie v území	celkový stav populácie v území	stav druhu na úrovni biogeografického regiónu	cieľ ochrany	priorita
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	C	B	C	B	FV	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	C	B	C	B	FV	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
<i>Lucanus cervus</i>	C	B	C	B	FV	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
<i>Cerambyx cerdo</i>	C	B	C	B	U1	Nutné udržanie stavu v	Stredná

						území	
<i>Cottus gobio</i>	C	C	C	C	U2	Nutné zlepšenie stavu v území	Vysoká
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	C	B	C	B	FV	Nutné udržanie stavu v území	Nízka
<i>Zingel streber</i>	C	C	C	C	U1	Nutné udržanie stavu v území	Stredná

Vysvetlivky k tabuľke:

A – priaznivý – výborný, B – priaznivý – dobrý, C – nepriaznivý – narušený, D – nepriaznivý – nevyhovujúci

FV – priaznivý, U1 – nepriaznivý – nevyhovujúci, U2 – nepriaznivý – zlý (Polák, Saxa 2005)

Grafické znázornenie v tabuľke je vo forme „semaforových farieb“ – zelená znamená, že situácia je v poriadku, oranžová znamená stav pohotovosti, červená – pozor, situáciu je potrebné riešiť.

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

Zhodnotia sa ďalšie záujmy ochrany prírody v dotknutom území (napr. iné chránené druhy, ktoré netvoria predmet ochrany územia, geologické a geomorfologické javy a formy), ktoré sa majú v programe starostlivosti riešiť, ale priamo nie sú predmetom ochrany územia. Zhodnotiť sa môžu napr. regionálne územné systémy ekologickej stability.

1.7. Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa

Podrobne sa vypracováva, ak sa jedná o chránené územie s výskytom lesných pozemkov, ktoré sú zahrnuté v programe starostlivosti o les. Uvedie sa zaradenie porastov do lesných celkov, platnosť schválených programov starostlivosti o les, kategórie lesa (ich percentuálne zastúpenie), prevažujúce hospodárske súbory lesných typov, vekové a druhové zloženie lesných porastov. Vhodné je uviesť aj obhospodarovateľa lesných porastov.

2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (VYUŽÍVANIE ÚZEMIA A JEHO OKOLIA), POZITÍVNE A NEGATÍVNE FAKTORY

2.1. Historický kontext

Zhodnotí sa využívanie územia z dlhodobého hľadiska od najstarších čias do súčasnosti so zdôraznením foriem využitia ich intenzity a zmien. Význam tohto kritéria pri hodnotení územia spočíva v potrebe pochopenia vývoja územia, biotopov a druhov v minulosti a jeho zohľadnenia pri stanovovaní cieľov budúceho manažmentu. Je vhodné využívať na porovnanie aj historické mapy a ortofotomapy, napr. zo zdroja <http://mapy.tuzvo.sk/HOFM/>.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Táto časť programu starostlivosti môže byť rozdelená do menších celkov. V rámci nich je potrebné faktograficky uviesť aktivity človeka na lokalite aj v jej okolí, ktoré pozitívne alebo negatívne ovplyvnili, ovplyvňujú, resp. môžu ovplyvniť samotnú lokalitu alebo predmet ochrany. Uvádzajú sa len aktivity relevantné pre územie.

- Poľnohospodárstvo: Do úvahy sa berie poľnohospodárske využívanie územia, ak má vplyv na predmet ochrany a ak môže ovplyvniť manažmentové opatrenia. Ak je to možné, je vhodné uviesť kvantitatívnu charakteristiku poľnohospodárskej výroby, napr. využívanie TTP, rekultivácie, počty hospodárskych zvierat, spôsob a miesto ich ustajnenia (kravíny, salaše), hlavné pestované plodiny, množstvo používaných hnojív, pesticídov na 1 ha, opísať stručne cyklus prác - frekvenciu vstupov na lokalitu a pod.
- Lesné hospodárstvo: Charakterizujú sa lesohospodárske aktivity využívania lokality a jej okolia, ktoré majú vplyv na predmet ochrany a zhodnotí sa tento vplyv.
- Rekreačia a šport: Uvedú sa všetky vplyvy rekreácie a športu na ochranu územia. Môžu sa lokalizovať areály cestovného ruchu (rozsah, forma, sezónnosť), charakterizuje sa frekvencia návštevnosti a návštevnosť celého územia, resp. jeho častí, sezónne výkyvy návštevnosti, koncentrácia/rozptyl návštevníkov, rekreačné a športové aktivity v území (cyklistika, horolezectvo, skialpinizmus, vyhliadkové a iné nízke lety), zámery na ďalší rozvoj rekreácie a športu podľa schválenej územnoplánovacej dokumentácie a iných plánov. Špecifické formy rekreácie (vidiecka turistika, agroturistika) sa uvedú, ak majú vzťah k lokalite.
- Poľovníctvo a rybárstvo: Do úvahy sa berú aktivity spojené s využitím lokality a jej okolia pre účely poľovníctva a rybárstva, ktoré majú vplyv na predmet ochrany. Uvedie sa názov revíru/ov, jeho/ich výmera, ak je to možné percentuálny podiel revíru/ov z plochy lokality a druhy poľovnej zveri, ktorá môžu vplývať na predmet ochrany.
- Ťažba nerastných surovín: Opíše sa spôsob ťažby nerastných surovín, rašeliny, piesku, štrku. Uvedie sa rozsah a doba ťažby (súčasná, dočasná, ukončená). Do úvahy by sa mala brať i ťažba vo vzdialenejšom okolí lokality, pretože môže potenciálne ohroziť jej významné prvky, kvalitu vody transportom znečistenia ovzduším alebo vodou, môže ovplyvniť hydrologickú bilanciu povodia a pod. Uvedie sa lokalizácia a výmera chráneného ložiskového územia vyhradených nerastov, lokalizácia a výmera dobývacieho priestoru. V prípade, že na lokalite alebo v jej okolí bol vytýčený dobývací priestor, je potrebné venovať pozornosť i prístupovým komunikáciám, depóniám skrývkového materiálu, technike trhacích prác, technickej a biologickej rekultivácii vyťaženej plochy.

Rovnakým spôsobom sa môže spracovať aj ďalšie využívanie územia, vždy podľa potrieb konkrétneho územia.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

Návrh zásad využívania územia musí reflektovať údaje uvedené v kapitole 2.2, ktoré uvádzajú vplyv na predmety ochrany územia.

Charakterizujú sa základné faktory pôsobiace na územie (napr. územno-plánovacie dokumentácie, činnosti lesného, vodného a poľného hospodárstva, urbanizácia, výskyt športovo-rekreačných a kultúrnych aktivít a pod.), ktoré majú alebo môžu mať vplyv na predmety ochrany územia. Pri každom sa uvedie, či ide o antropogénny alebo prírodný faktor, zhodní sa jeho vplyv na predmety ochrany a zhodnotia sa kapacity a legislatívne predpoklady na podporu alebo zmiernenie vplyvu uvedeného faktora.

Na základe podobných typov biotopov a rovnakej potreby (spôsobu) ich obhospodarovania a spôsobu socioekonomického využívania sa vyčlenia v území osobitné priestorové jednotky, tzv. ekologicko-funkčné priestory. Každý vymedzený ekologicko-funkčný priestor sa označí kódom a názvom (napr. EFP1 Lesné biotopy ponechané na samovývoj), uvedie sa jeho výmera v rámci územia, popíšu sa biotopy a druhy, ktoré sa v rámci ekologicko-funkčného priestoru nachádzajú a stanoví sa základné spôsoby obhospodarovania. Jeden typ ekologicko-funkčného priestoru sa môže v rámci územia nachádzať na viacerých miestach, v závislosti od výskytu biotopov, pre ktoré bol vyčlenený – lebo charakterizuje určitý spôsob obhospodarovania. V prípade zaradenia lesných porastov do viacerých ekologicko-funkčných priestorov, je potrebné pri charakteristike daného ekologicko-funkčného priestoru uviesť, ktoré lesné porasty sú tam zaradené.

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny

Spracovanie tejto kapitoly zahŕňa zdefinovanie dlhodobého cieľa alebo cieľov na dosiahnutie priaznivého stavu predmetov ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. vo vzťahu na strategické dokumenty Slovenskej republiky (napr. PAF) a potrebu dosiahnutia stavu predmetov ochrany uvedenej v tabuľkách z kapitoly 1.6.3. Tzn. keď je z hľadiska bioregiónu potrebné, aby sa v území zlepšil stav biotopu alebo druhu, je potrebné mať to ako víziu v dlhodobom ciele. Ak postačuje udržanie súčasného stavu, bude to premietnuté v dlhodobom ciele programu starostlivosti.

Cieľ nemá vo svojom texte obsahovať priamo opatrenia, ktoré sa budú v území realizovať, v takom prípade je zdefinovaný nesprávne. Má byť zameraný predovšetkým na dosiahnutie alebo udržanie stavu predmetov ochrany do určitého obdobia (do stanoveného roku).

V prípade, že sú stanovené viaceré dlhodobé ciele, je potrebné ich priradiť k vymedzeným zónam alebo ekologicko-funkčným priestorom a očíslovať, napr. dlhodobý cieľ 1.

V prípade rozsiahlych území, napr. chránená krajinná oblasť alebo národný park, ktoré zahŕňajú viaceré ÚEV, je vhodné definovať dlhodobé ciele samostatne pre každé ÚEV, aby bola splnená požiadavka Komisie, že každé ÚEV má vypracovaný program starostlivosti. Je vhodné nestanovovať veľký počet dlhodobých cieľov pre jedno ÚEV, lebo je potom problematické ich rozpracovať v ďalších kapitolách na operatívne ciele, opatrenia a aktivity.

Príklad:

Dlhodobý cieľ 1: Zabezpečiť v rámci SKUEV0265 Suť do roku 2046 dosiahnutie a následné udržanie priaznivého stavu kategórie B u všetkých biotopov európskeho významu, čím sa vytvoria podmienky na udržanie stavu populácií druhov európskeho významu, tvoriacich predmet ochrany chráneného územia.

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny

Operatívne ciele by mali byť výstižným vyjadrením ako dosiahnuť dlhodobé ciele starostlivosti. Majú byť číselne označené a v prípade zadefinovaných viacerých dlhodobých cieľov musí byť z číselného označenia zrejmé, ku ktorému dlhodobému cieľu stanovený operatívny cieľ prislúcha, napr. operatívny cieľ 1.1 (k dlhodobému cieľu 1), operatívny cieľ 2.1 (k dlhodobému cieľu 2). V zadefinovaní operatívneho cieľa je potrebné uviesť rok predpokladaného dosiahnutia stavu, konkretizovať pre ktoré biotopy a druhy je stanovený, aký stav sa má cieľom dosiahnuť (napr. dosiahnuť zlepšenie stavu z kategórie C do kategórie B). Je potrebné stanovovať ciele na vymedzené ekologicko-funkčné priestory v území. Tiež je vhodné navrhnúť aj operatívne ciele vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia verejnosti a propagácii územia.

Príklad:

Operatívny cieľ 1.1: Zmeniť plochy biotopu európskeho významu Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy (91E0*) pozdĺž vodného toku z nepriaznivého stavu kategórie C do kategórie B do roku 2046 a zachovať stav kategórie B, prípadne dosiahnuť stav kategórie A pri biotope Br2 Horské vodné toky (3220) a zároveň aj ostatných nelesných biotopov v okolí toku a zlepšiť podmienky pre existenciu druhov netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*) v rámci zóny B v EFP 3

Operatívny cieľ 1.2: Zlepšiť poznanie chránených častí prírody a krajiny a zabezpečiť systematický monitoring biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany.

Operatívny cieľ 1.3: Zvýšiť informovanosť verejnosti o hodnotách chráneného územia a znížiť negatívny vplyv návštevnosti na predmety ochrany chráneného územia.

3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Ciele, základné rámce, a zásady hospodárenia v lesoch (uvádza sa len na lesných pozemkoch s lesnými porastmi). Je tu potrebné na príslušné decénium podľa jednotlivých programov starostlivosti o les na celé obdobie platnosti programu starostlivosti vyšpecifikovať plánovanie a modely hospodárenia. Zároveň je potrebné zhodnotiť, či je plánovanie v súlade s cieľmi ochrany prírody a navrhnúť zmeny do ďalšieho obdobia platnosti programu starostlivosti o les.

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Každý z operatívnych cieľov bude napĺňaný konkrétnymi opatreniami. Na základe predchádzajúcich častí programu starostlivosti sa navrhnu konkrétne opatrenia, ktorými sa dosiahne naplnenie cieľa. Každé opatrenie má byť ďalej rozpracované do jednotlivých aktivít, tzn. krokov, ktoré je potrebné vykonať.

Všetky opatrenia a následne aktivity majú byť číselne označené, aby ich bolo možné k cieľu priradiť, tzn. operatívny cieľ 1, opatrenie 1.1, aktivita 1.1.1, 1.1.2 a pod.

Každý cieľ definovaný v kapitole 3.1 a 3.2 musí mať definovaný merateľný ukazovateľ, tzn. ako zistíme, že cieľ bol naplnený. Rovnako aj každé opatrenie musí mať stanovený merateľný

indikátor plnenia. Jednotlivé aktivity, ktoré podrobne popisujú kroky opatrenia, musia byť číselne označené, podrobne popísané a vyšpecifikované, musia mať definovaný výstup (indikátor plnenia aktivity), termín realizácie v rokoch, zodpovedné subjekty za realizáciu, finančné zdroje a identifikáciu lokalizácie (t.j. ekologicko-funkčný priestor alebo zóna).

Vzhľadom k prehľadnosti a vzájomnej prepojenosti je potrebné ich spracovať do tabuľky, uvedenej v príklade.

Príklad:

Cieľ	Vedľajší operatívny cieľ 1: Zmeniť plochy biotopu európskeho významu Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy (91E0*) pozdĺž vodného toku z nepriaznivého stavu kategórie C do kategórie B do roku 2046 a zachovať stav kategórie B, prípadne dosiahnuť stav kategórie A pri biotope Br2 Horské vodné toky (3220) a zároveň aj ostatných nelesných biotopov v okolí toku a zlepšiť podmienky pre existenciu druhov netopier obyčajný (<i>Myotis myotis</i>) a podkovár malý (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) v rámci zóny B v EFP 3.					
	Merateľný indikátor plnenia: zachovanie brehových porastov v území, zlepšenie stavu biotopu Ls1.4 do stavu B, zachovaný stav B biotopu 3220 a udržanie výskytu druhov netopierov a ostatných biotopov Br6, Kr8 a Kr9 v okolí vodného toku v celej zóne B v rámci EFP3					
Opatrenie 1.1	Zlepšenie kvality brehových porastov a sprievodnej vegetácie toku					
	Merateľný indikátor plnenia: zlepšený stav (druhové zloženie, štruktúra) a zachovaná výmera (pozdĺž 8 km toku) biotopu Ls1.4, zmeniť nepriaznivý stav C biotopu Br2 Horské vodné toky (3220) (len 2 lokality cca 35 m pozdĺž brehu) na stav B zachovanie krovitých porastov biotopov Kr8 a Kr9 a tým zachované podmienky pre výskyt netopierov v území					
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	finančné zdroje	zóna/ EFP
1.1.1	Rokovanie so správcom vodného toku s cieľom zosúladenia potrieb ochrany prírody a údržby toku v nevyhnutných a odôvodnených prípadoch v rámci protipovodňových opatrení.	Po dohode so správcom toku označenie drevín určených na výrub a súhlas správcu vodného toku s výsadbou drevín	2018 a ďalej podľa potreby	ŠOP SR – Správa TANAP	rozpočet ŠOP SR	B/3
1.1.2	Zásah do toku realizovaný výlučne podľa dohodnutých zásad v rámci aktivity 1.1.1 (zásadne mimo vegetačného obdobia) tak, aby nedošlo k zhoršeniu stavu biotopu Ls1.4 a Br2 - nespevňovať korytá toku okrem zóny D, resp. na kritických úsekoch v podobe nevyhnutnej stabilizácie brehov toku (napr. v okolí diaľnice D1, resp. na ochranu existujúcich mostných objektov) - odstraňovať len tie prekážky v toku (padnuté dreviny), ktoré reálne výrazne znižujú prietokovú kapacitu koryta.	zachovaný, nezhoršený stav biotopu Ls1.4 a Br2, vhodné podmienky pre výskyt netopierov v území	2018 - 2047 podľa potreby	ŠOP SR - Správa TANAP v spolupráci so správcom toku, vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ktorí obhospodarujú okolité územie	rozpočet správcu vodného toku, iné zdroje	B/3

	<ul style="list-style-type: none"> - ponechávania časti padnutých stromov v korytách tokov, so zachovaním koryta toku, funkcie a kontinuity toku - posúdiť riziko usadenín ako povodňovej prekážky a udržiavať takú prietoknosť toku, ktorá je v určitých miestach naozaj objektívne potrebná. Samotné nevyhnutné zásahy realizovať formou lokálneho odťaženia štrkových lavíc v suchom koryte počas minimálnych vodných stavov, mimo jarného obdobia neresu - zásahy uskutočniť len počas povodňových prietokov a pri vykonávaní preventívnych protipovodňových opatrení, 					
1.1.3	Pri výruboch v okolí vylúčiť ťahanie stromov korytom vodného toku	nenarúšaný vodný tok pri činnosti v jeho okolí	2018 - 2047	ŠOP SR - Správa TANAP v spolupráci s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ktorí obhospodarujú okolité územie	rozpočet vlastníka, užívateľa	B/3
1.1.4	monitorovať invázne druhy rastlín v brehových porastoch v území	údaje o prítomnosti alebo neprítomnosti, invázných druhov v území	2018-2047 každé 2-3 roky	ŠOP SR - Správa TANAP v spolupráci so správcom toku	rozpočet ŠOP SR, správcom toku, iné	B/3
1.1.5	V prípade identifikácie invázných druhov rastlín v území zabezpečiť ich odstránenie metódami vhodnými pre daný druh	územie bez invázných druhov	2018-2047 podľa potreby	ŠOP SR - Správa TANAP v spolupráci so správcom toku	rozpočet ŠOP SR, správca toku, iné zdroje	B/3
Opatrenie 1.2	Sledovanie stavu biotopov Ls1.4, Br2 v území a druhov netopierov - netopier obyčajný (<i>Myotis myotis</i>) a podkovár malý (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)					
	Merateľný ukazovateľ plnenia: údaje o stave biotopov a populácií druhov (ich početnosti) vzhľadom k realizovaným opatreniam					
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	finančné zdroje	zóny/ EFP
1.2.1	nadviazanie spolupráce s vysokými školami a výskumnými inštitúciami za účelom zadávania diplomových, bakalárskych a dizertačných prác z územia.	záujem a realizované výskumné aktivity v území	2018-2047	ŠOP SR - Správa TANAP	rozpočet ŠOP SR, iné	B/3

1.2.2	monitoring biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany, založenie trvalo monitorovacích plôch	údaje o veľkosti populácií, štruktúre a funkciách (stave) predmetov ochrany, záznamy v KIMS	2018-2047 kaž. 5 rokov	ŠOP SR - Správa TANAP	rozpočet ŠOP SR, iné	B/3
1.2.3	vyhodnotenie stavu biotopov a druhov vzhľadom k realizovaným opatreniam	zhodnotenie stavu a posúdenie správnosti návrhu manažmentových opatrení.	2018-2047 kaž. 5 rokov	ŠOP SR - Správa TANAP	rozpočet ŠOP SR, iné	B/3

V prípade potreby môžu byť tieto aktivity podrobne opísané aj v texte pod tabuľkou.

Zároveň je potrebné stanoviť aj objem finančných zdrojov, v prípade programov starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť alebo národný park, nakoľko tieto dokumenty sú schvaľované vládou Slovenskej republiky.

4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI

Objektívne vyhodnotenie úspešnosti programu starostlivosti sa zakladá na vyhodnotení objektívne overiteľných indikátorov úspešnosti identifikovaných pre jednotlivé dlhodobé ciele, operatívne ciele, opatrenia a aktivity. Z tohto hľadiska je potrebné spracovať logickú tabuľku vyhodnocovania programu starostlivosti, v ktorej bude uvedené ku každému opatreniu krížikom, v ktorých rokoch bude daná aktivita realizovaná a červeným podfarbením bunky tabuľky rok, kedy sa predpokladá kontrola výstupov opatrenia. Kontroly realizácie opatrení je potrebné napláňovať v pravidelných intervaloch počas celej platnosti programu starostlivosti, nakoľko je program starostlivosti spracovávaný na obdobie 30 rokov.

Príklad:

Harmonogram opatrení a dosiahnutých výstupov.

Opatrenie	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
1.1.1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.1.2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.1.3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.1.4	x	x		x	x		x	x		x	x		x	x		x	x		x	x		x	x		x	x		x	x	
1.2.1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.2.2					x					x					x						x									x
1.2.3					x					x					x						x									x

Stanoví sa, kto bude realizovať kontrolu výstupov, či bude na to stanovená komisia a kto všetko v nej bude prizvaný (ktoré subjekty).

Nakoľko v priebehu 30 rokov platnosti programu starostlivosti môžu nastať zmeny, ktoré ovplyvnia v ňom nastavené opatrenia, je potrebné v tejto kapitole uviesť ako sa bude postupovať v takom prípade.

5. POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ

Uvedú sa predovšetkým nasledovné údaje:

- Bibliografia a ďalšie údaje: Uvedie sa zoznam všetkých materiálov/publikácií, ktoré sa využili pri príprave programu starostlivosti, ale aj všetkých relevantných materiálov, ktoré obsahujú dôležité informácie o lokalite.
- Databázy: Uvedie sa zoznam všetkých (lokálnych, regionálnych, národných) databáz, ktoré obsahujú akékoľvek údaje vzťahujúce sa k lokalite. Potrebné je uviesť i správcu databázy a podmienky, za ktorých je možné získať údaje z príslušnej databázy.
- Mapové pokrytie: Uvedie sa zoznam (kódy) základných a vojenských topografických máp, ktoré pokrývajú záujmovú lokalitu. Uvedú sa aj ďalšie typy máp (geologické, pedologické, historické a i.). Vždy sa uvedie mierka mapy a kto a kedy ju vydal. Môže sa uviesť i miesto, kde sa tieto mapy dajú získať.
- Pozemné fotografické snímky: Uvedú sa hlavné zbierky fotografií lokality, miesto ich uloženia, dátum zhotovenia, autor, farba apod.
- Letecké a satelitné snímky: Uvedie sa typ snímok, rok zhotovenia, mierku, autor a miesto ich uloženia. Uvedie sa tiež, či ich vlastní organizácia ochrany prírody zodpovedná za manažment územia.

6. MINIMÁLNY ROZSAH PRÍLOH

6.1 Mapa predmetov ochrany

V mape sa zobrazí lokalizácia predmetov ochrany v území. V prípade väčších území je vhodné spracovať aj niekoľko máp, v závislosti od charakteru a potrieb územia.

6.2 Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov

V mape je potrebné farebne zobrazíť na mape katastrálnych podkladov druh vlastníctva – štátne, mestské, súkromné, cirkevné a podobne.

6.3 Mapa využitia územia

V mape sa farebne alebo šrafážou vyznačí súčasný spôsob využívania územia.

6.4 Mapa ekologicko-funkčných priestorov

V mape sa spracuje lokalizácia vyčlenených ekologicko-funkčných priestorov. Vhodné je využívať ako podklad napr. katastrálne mapy kvôli orientácii vlastníkov (zaradenie ich pozemkov do daných ekologicko-funkčných priestorov).

6.5 Mapa zón

Uvádza sa len v prípade členenia územia na zóny. Zobrazia sa zóny a priradia sa im stupne ochrany.

6.6 Mapy navrhovaných opatrení starostlivosti na jednotlivých parcelách alebo jednotkách priestorového rozdelenia (JPRL, LPIS)

Mapu je potrebné spracovať podrobne, vhodné by bolo vypracovanie niekoľkých máp, aby bolo jasné v ktorých častiach sú plánované aké opatrenia. Podkladom majú byť mapy katastrálne alebo lesnícke mapy s vyznačením jednotiek priestorového rozdelenia lesa.

6.7 Iná dokumentácia bližšie zobrazujúca stav a potrebné navrhované opatrenia (napríklad situačné náčrty, fotodokumentácia, grafy, tabuľky) v rozsahu podľa konkrétnej situácie, rozsiahlosti územia a zložitosti problematiky

Zvolí sa podľa potrieb územia.